

The Dancer as Athlete, The 1984 Olympic Scientific Congress Proceedings, Editor Caroline G. Shell, Human Kinetics Publishers, Inc. Champaign, Illinois 1986. (The 1984 Olympic Scientific Congress Proceedings, vol. 8)

Razvoj plesne umjetnosti u svijetu u drugoj polovici ovog stoljeća, a posebno sve veći broj ljudi koji se aktivno, profesionalno ili volonterski, njime bavi, iznio je u prvi plan potrebu specijalizirane medicinske preventive i zaštite. Dok se uz drugu vrstu fizičke aktivnosti - sport - odavno već pojavila i razvila specijalizirana grana medicine, plesači su bili usmjereni prema "civilnoj" medicini, ili dijelom prema sportskoj.

Popularnost plesa kao fizičke i umjetničke aktivnosti nije mimoišla ni naše krajeve. U Hrvatskoj od profesionalnih plesnih ansambala imamo dva baletna, dva folklorna i dvije grupe suvremenog plesa. Registrirano je i oko 680 amaterskih grupa folklornog plesa, baleta, suvremenog, društvenog i sportskog plesa. Ovim brojem nisu obuhvaćene dječje, omladinske, školske i druge slične grupe. Ako uzmemo da je prosječno 30 plesača po pojedinoj grupi, vidimo da se uz cca 200 profesionalaca u Hrvatskoj plesom aktivno bavi i prava mala vojska od 20.000 plesača.

Od ovih 20.000 plesača najveći dio bavi se folklornim plesom (cca 18.000) i upravo kod njih prisutna je najveća mogućnost ozljeda. Dok balet i suvremeni ples imaju razrađen *trening*, čija funkcija nije samo tehnička nego i fizička priprema plesača za karakteristična opterećenja, folklorni plesači ne samo da nemaju svoj specifični *trening*, nego najčešće svom plesu pristupaju bez nužnih tehničkih i kondicijskih priprema. Nestručna ili neadekvatna fizička priprema prisutna je i u profesionalnim folklornim ansamblima. Potpuni nedostatak stručnog i znanstvenog pristupa prakticiranju folklornog plesa reflektira se i nedostatkom specijalizirane zdravstvene zaštite plesača, i tek u najnovije vrijeme pokrenuta su neka istraživanja na zagrebačkom Fakultetu za fizičku kulturu, a za potrebe profesionalnog folklornog ansambla "Lado".

Posljednja dva decenija provedena su u svijetu mnogobrojna istraživanja, koja su obuhvatila medicinske i biomehaničke aspekte plesnog pokreta, tako da s pravom možemo govoriti o nastanku nove grane medicine - o plesnoj medicini. U tom smislu vrlo je instruktivan zbornik radova internacionalnog plesnog simpozija "Plesač kao atleta - sličnosti i razlike" (The Dancer as Athlete - Similarities and Differences). Simpozij je održan u okviru Olimpijskog znanstvenog kongresa 1984. na University of Oregon u Eugenu, Oregon, a povodom Olimpijskih ljetnih igara u Los Angelesu 1984. godine. Značajni rezultati plesne medicine i mnogo dodirnih točaka usloveli su da u radu Simpozija zajednički učestvuju praktičari i istraživači plesne i sportske medicine.

U zbornik je uvršteno ukupno 23 priloga. Svatko tko se praktično bavi bilo kojom vrstom plesa pronaći će nešto korisno, bilo za svoju užu specijalnost, bilo nešto od univerzalne važnosti, ili zbog nužnog informiranja o trendovima u plesnoj medicini i plesnoj znanosti općenito. Najveći broj radova posvećen je prevenciji od ozljeda i pripremi za ples, a upravo je to područje gdje je naša plesna pedagogija najmanje napredovala.

Stjepan SREMAC

Ethnomusicology and the Historical Dimension, Papers Presented at the European Seminar in Ethnomusicology, London, May 20-23, 1986, edited by Margot Lieth Philipp, Philipp Verlag, Baulzen 1989, 144 str.

Historijska dimenzija kao svijest o stvarnosti koja se kauzalno mijenja u vremenu - i kao znanstvena rekonstrukcija povijesnih pojava i procesa na temelju povijesnih izvora - nije bez značaja za etnomuzikološka istraživanja. Ona je tim značajnija ukoliko znanje o prošlosti uvjetuje i suvremenu (glazbenu) praksu te, dakako, ukoliko rezultati historijskih istraživanja u etnomuzikologiji čine nužan ili bitan izvor za razumijevanje

cjelovitosti neke suvremene glazbenofolklorne pojave. Međutim, među znanstvenicima (historičarima, etnomuzikolozima, antropolozima) ne postoji suglasnost oko tih pitanja.

Možda upravo stoga u radovima objavljenim u zborniku *Etnomuzikologija i historijska dimenzija* autori nisu težili ka sveobuhvatnom sagledavanju mjesta i funkcije

historijske dimenzije u etnomuzikologiji, nego su se ograničili na konkretne probleme i pokušali osvijetliti neke mogućnosti plodonosnog isprepletanja historijskog i antropološkog pristupa problematici folklorne glazbe.

U prvom dijelu Zbornika okupljeni su radovi jedanaestoro evropskih autora. Anna Czekanowska u članku *Iznova komparativni pristup: dijakronijska perspektiva nasuprot sinkronijskoj* kritički se osvrće na tradicionalnu komparativnu metodu. Smatra da je ne treba odbaciti, nego upotpuniti antropološkim metodama u istraživanju folklorne glazbe, prije svega komparacijom teksta i konteksta određene pojave. Ističući prednosti i dosege svake od znanstvenih metoda, autorica zaključuje da široko postavljene suvremene komparativne studije, koje uključuju nekoliko različitih pristupa, ne pridonose samo rekonstrukciji prošlosti, objašnjenju geografskih različitosti i slojevitosti glazbenih pojava, nego i otkrivanju temeljnih koncepata i ideja kulture, umjetnosti i glazbe kao dijalektičkog izbora tradicionalnih elemenata još uvijek potrebnih suvremenom čovjeku.

Za širi se pristup zalaže i Ghisela Suliteanu u prilogu *Etnomuzikologija i historija: interdisciplinarno istraživanje primijenjeno na rumunjski glazbeni folklor*. Ona ističe potrebu tješnje suradnje etnomuzikologa i historičara s ciljem pročišćavanja nekih etnomuzikoloških problema, osobito onih koji se tiču starijih razdoblja povijesti, razgraničenja različitih stilskih slojeva od starine do danas i iznalaženja osnovnih, morfoloških značajki nekog glazbenog fenomena. Interdisciplinarno istraživanje, prema autorici, omogućuje i rigoroznu provjeru vjerodostojnosti folklornog materijala koji se, za razliku od pisanih izvora, na određeni povijesni događaj uvijek odnosi kao umjetnička refleksija tog događaja. U radu *Elementi za povijest afričke glazbe. Praetoriusova harfa i gabonska glazba* Pierre Sallée također upozorava na nužnost interdisciplinarnog pristupa složenim etnomuzikološkim problemima.

Prema Richardu Widdessu (*Šećer, sirup i bomboni: Povijest i koncept rāga u indijskoj glazbi*) historijska je dimenzija esencijalni dio svakog istraživanja indijske glazbe. Ona omogućuje utvrđuje kontinuiteta i promjene određenog oblika u dugom vremenskom razdoblju, što se na primjeru raga očituje kao kontinuitet osnovnog koncepta i promjenljivost u detaljima strukture pojedinih raga; osim toga, historijsko istraživanje pridonosi jasnijem sagledavanju važnosti estetskog aspekta svake rage, što je preduvjet razumijevanju sustava raga u njegovoj cjelovitosti.

Jerko Bezić u članku *Historijska dimenzija folklornih gradskih pjesama u Hrvatskoj, Jugoslavija* ističe da se sintagma "historijska dimenzija" može tumačiti dvojako: u užem smislu, ona se odnosi na pouzdanu dokumentaciju ili mogućnost potvrde postojanja neke pojave u vremenu koje se s današnje točke gledišta prepoznaje kao prošlost, dok u širem smislu označava točno utvrđenu vremensku odrednicu određene pojave u prošlosti.

Rudolf M. Brandl (*Kontinuitet i promjena u usmenoj glazbenoj povijesti grčkog otoka Karpathos od 19. stoljeća do 1981*) relativizira objektivnost bilo kojeg povijesnog izvora. Relevantnost podataka o nekoj povijesnoj pojavi, dobivenih putem usmene predaje (uključujući i glazbene snimke), ali i pisanih izvora, osobito onih koji sadrže informacije o neverbalnom dijelu određene kulture, prema Brandlu, može se provjeriti samo komparacijom sa suvremenom praksom i usporedbom verbalnih objašnjenja onih ljudi koji pripadaju toj kulturi. Na sličan se problem osvrću još dvije autorice - Ruth Davis (*Povezanost između barona Rodolphe D'Erlangera i zapisa tuniske umjetničke glazbe*) i Carol Tingey (*Terenski rad Dr. Arnolda Adriaana Bakea u Nepal*).

Paula M. T. Scothern u referatu *Paleoorganologija, etnomuzikologija i historijska dimenzija* daje pregled paleolitskih glazbala i upozorava na stanje istraživanja porijekla glazbe, a Margot Leith Philipp, urednica zbornika, u članku *Bamboula: povijesni, etnološki i lingvistički podaci o zaboravljenoj karipskoj glazbi* komparativnom metodom pokušava rekonstruirati značajke glazbenog oblika koji više nije uključen u glazbenu praksu.

Svojom se tematikom izdvaja prilog Davida W. Hughesa *Povijesna upotreba "besmislica": solfeggio prema tonskoj visini samoglasnika od Škotske do Japana*.

U drugom dijelu Zbornika, među sažecima radova s istog znanstvenog skupa izdvajamo kao osobito poticajan za razmišljanje prilog Johna Blackinga *Etnomuzikološki terenski rad, teorija izvedbe i problemi povijesnih dokaza*.

Naila CERIBAŠIĆ